

Řepka ozimá – perspektivy nejen pro rok 2025

Řepková sezóna 2023/2024 byla poznamenána řadou negativních vlivů, které celkově vedly k poklesu výnosů. Podle zatím posledních údajů ČSÚ (k 15. 8. 2024) se letos skládilo 939,5 tis. tun řepkového semene. V porovnání s loňským rokem, je to propad o 370 tis. tun (-28,3 %). Důvodem je jednak meziroční pokles osevních ploch o 36,6 tis. ha na 343,4 tis. ha, ale především pokles výnosu o 0,71 t/ha na 2,74 t/ha.

Propady produkce řepky jsou hlášené i z jiných evropských zemí, ať už vlivem poklesu osevních ploch či snížením výnosu.

Příčiny nižších výnosů v roce 2024

Propady výnosů byly sice celorepublikové, ale přesto se lišily podle krajů. Nejnížší výnosy jsou hlášeny z krajů Ústecký (2,51 t/ha), Zlínský (2,55 t/ha), Královéhradecký (2,56 t/ha) a Jihočeský (2,58 t/ha). Naopak tradičně nejlepší je Vysočina (2,98 t/ha) a následující kraje Karlovarský a Jihočeský (shodně 2,97 t/ha). Snížení výnosů nelze připisovat jen jednomu faktoru, ale jejich kombinacím. Podíl jednotlivých negativních faktorů se regionálně lišil. Průběh podzemní vegetace byl pro řepku pří-

roku 2000 je letošní výnos 2,74 t/ha čtvrtým nejhorším výsledkem po letech 2003 – 1,55 t/ha, 2002 – 2,27 t/ha a 2000 – 2,60 t/ha. Výnosově jsme propadli o dvacet let zpátky.

Sklizně roku 2024 jsou za námi a je potřeba se zaměřit na novou sezónu. Ta by mohla být pro řepku lepší i po ekonomické stránce. Vzhledem k nižší letošní produkci lze očekávat růst výkupních cen.

Založení nových řepkových porostů

Přestože byly podmínky pro zakládání porostů řepky letos příznivé, včasné žně a dostatek času na přípravu půdy a setí, očekává se pokračování trendu poklesu ploch, meziročně asi o 10 %. Důvodem je jednak výnosové zklamání v roce 2024, výkupní ceny,

Odlisňný stav řepkových porostů = odlisňný agronomický přístup

Na konci září jsme tak mohli na polích vidět krásně zapojené, mnohdy až přerůstající řepky s 6–8 listy, porosty vzešlé na dvakrát, ale i porosty vzešlé až v druhé polovině září v růstové fázi děložních listů až prvního pravého listu. Přístup k takovému porostům musí být proto odlisňný. Jedině insekticidní ochrana se řeší podle aktuálního výskytu škůdců. Měli bychom se především zaměřit na později vzešlé řepky, které mohou být pro dřepčíky více atraktivní než zapojené porosty, nehledě na úměrnost škod podle velikosti rostlin. Na zapojených porostech je potřeba vedle dřepčíka olejkového sledovat i výskyt zářezníka, pilatky

Meziroční porovnání obsahu dusíku a síry v půdě

Rok	N _{min} mg/kg	N-NH ₄ mg/kg	N-NO ₃ mg/kg	Poměr N-NO ₃ /N-NH ₄	kg N/ha	S-SO ₄ mg/kg
Podzim 2022	18,8	2,3	16,5	11,2	75,3	16,3
Podzim 2023	20,8	2,0	18,8	10,1	83,2	8,2
Podzim 2024	16,4	1,8	14,6	14,0	65,5	7,1

Zdroj: Výsledky Lovochemie (Ing. Košál), každý rok 6–7 stanovišť, termín odběru: konec září až zač. října.

Proplavení živin po vydatných deštích

Porost řepky odebere do zimy značné množství živin. Vše záleží na hustotě a na celkovém stavu porostů a bujnosti růstu. Pokud budeme vycházet z listových analýz, tak jen v nadzemní biomase při hustotě 50 rostlin na m² může být na podzim uloženo až 100 kg N/ha, 12 kg P/ha, 90 kg K/ha, 50 kg Ca/ha, 5 kg Mg/ha a 15 kg S/ha. Dříve seté a v současnosti přerůstající řepky velmi rychle vyčerpají živiny z půdy. S poklesem teploty pod 5 °C se výrazně snižuje aktivita mikroorganismů a mineralizace půdní organické hmoty je pomalejší. Deficity živin na listech, které se projevují barevnými změnami, lze nejčastěji pozorovat na přerostlých a hustých porostech nebo na chudých půdách. V reakci na velké srážkové úhrny v polovině září došlo k proplavení živin, především dusíku a síry (viz tabulka).

Důležitým podzimním vstupem do porostů, v reakci na proplavení živin, je hnojení dusíkem, ale i sírou. Termínově nejlépe vychází druhá polovina října. Zpravidla postačuje dávka 40–50 kg N/ha, nejlépe v hnojivě s obsahem amidického či amonného dusíku. Standardně nejlépe jsou stabilizované močoviny, DASA, lze i DAM či lépe SAM apod. Nevhodné jsou ledky, pro svůj vyšší obsah nitratového dusíku a riziko nadměrného růstu nadzemní hmoty, Stejně tak nemáme dobré výsledky se sranem amonným (dáno lokalitou). Naopak k nejlepším hnojivům vedle stabilizovaných močovín, patří i možná trochu překvapivě NPK. Pozitivní odezva pozdního dusíkatého hnojení na výnos řepky byla v pokusech několikrát potvrzena a praxí je léta prověřena. Nízké teploty již limitují růst nadzemní biomasy, ale kořeny stále rostou. Podpora kořenů na podzim je základ pro dosažení vysokých výnosů.

Neměli bychom zapomínat ani na použití listových hnojiv. Zde je důležité dodat hlavně bór, který posiluje rostliny a zvyšuje jejich přezimování. Ale nezapomínat, že bór značně zvyšuje pH postříkové jichy, stejně jako roztok močoviny a určité proto neaplikovat v tank-mixu s insekticidy. Mnohdy ani použití „okyselo-adel“ nepomůže a lepší je zvolit oddělenou aplikaci. Bór naopak můžeme použít v tank-mixech s regulátory růstu. Na přemokřených půdách, kde nefungují dostatečně kořeny, je dodání všech živin (makro- i mikroprvků) přes listy velmi důležité pro překonání stresového období a nastartování rostlin. Stejně tak pozdě a nerovnoměrně vzešlé porosty lze aplikací listových hnojiv a stimulatorů podpořit v růstu a dosáhnout tak ideálního stavu před zimou.

Perspektivy řepky nejen v roce 2025

Řepka i přes propad výnosů v roce 2024, vysokou nákladovost a pokles osevních ploch i nadále zůstane významnou tržní plodinou. Její neocenitelná role spočívá v přerušení obilních

tím živin a menšími ztrátami. Cíleně aplikovat živiny prostřednictvím listové výživy. Naučit se pracovat s biologickými přípravky, ke kterým jsme a budeme postupně donuceni. Lépe reagovat na průběh povětrnostních podmínek, které sice neovlivníme, ale můžeme optimalizovat jednotlivé

Letos zlomové datum bylo cca 20. 8. – řepky seté před jsou většinou dobré až velmi dobré, místy přerůstají, řepky seté po tomto datu se „trápí“ a některé dokonce vzešly až po „povodních“ a pro přežití zimy budou vyžadovat extra péči a trochu štěstí – Staňkov (Plzeň) 8. 10.

Foto archiv

sledů a výborné předplodinové hodnotě. To jsou benefity, na které se mnohdy zapomíná a spíše převládají negativa spojená se zakládáním porostů, regulací škůdců a chorob, nákladovostí apod. Více se budeme muset zaměřit na optimalizaci nákladů a správné termínování vstupů, přehodnotit mnohdy zažitá a pausalizované přístupy k hnojení dusíkem. Zaměřit se na nová hnojiva s lepším a rychlejším využí-

vstupu. Využívat moderní technologie, analytiku, snímkování, drony, ale současně nezapomenout na „zdravý selkárský rozum“. Pak bude řepka perspektivní plodinou nejen v roce 2025, ale i letech dalších. Přeji vám, ať se touto perspektivní plodinou řepka stane i na vašich polích.

Ing. David Bečka, Ph.D.,
ČZU v Praze

Některé porosty již nyní viditelně signalizují potřebu hnojení, Kutnohorský 1. 10.

Foto archiv

nivní, a i přes zářijové sucho byl stav řepky před zimou optimální. Prvním stresovým faktorem byly vydatné předvánoční deště, mnohde doprovázené povodněmi a podmačenými poli. Na konci první dekády ledna se dostavilo výrazné ochlazení bez sněhové pokrývky s teplotami klesajícími až k -15 °C. Další stresové období nastalo na jaře, a bylo doprovázeno velmi suchou periodou (z mokra se šlo do sucha) a rychlým průběhem vegetace. Řepky začaly v teplejších oblastech kvést již koncem března, sucho přetrvávalo, rostliny tak měly omezený příjem živin. To vedlo k nižšímu nasazení a opadům generativních orgánů. Dalším stresovým faktorem byly dubnové mrazy (22. až 23. dubna), které opět zredukovaly generativní orgány v té době již plně kvetoucích řepky. Problematická byla i regulace jamních škůdců. Nezávidná ochrana proti stonkovým krytonoscům vedla k rozvoji houbových chorob a následně suchým strništím. Najít stonky, kde by nebyly požerky od larev stonkových krytonosců bylo vzácností. I blýskáčků bylo letos více a s většími škodami. Tyto stresové faktory v souhrnném důsledku vedly k již zmíněnému snížení výnosů pod úroveň 3 t/ha. Jedná se o výsledek, který je nejhorší od roku 2003, kdy jsme dosáhli vlivem špatného přezimování výnosu 1,55 t/ha. Od

růst nákladovosti a problémy spojené s insekticidní ochranou.

Se setím řepky se začalo brzy, jednak byly včas sklizeny předplodiny, jednak kvůli obavám z dřepčíků a sucha. Tyto výsevy v první polovině srpna dostaly i vodu na konci druhé srpnové dekády. Porosty vzešly velmi rychle, tlak škůdců takový nebyl a koncem srpna se již aplikovaly první regulátory. Tyto porosty jsou na tom nejlépe, ke konci září měly 6–8 listů a zpravidla již dvě regulace za sebou.

Řepky seté koncem srpna nebo ještě začátkem září postihlo sucho, které přerušilo až období vydatných dešťů mezi 12. až 16. zářím, kdy průměrové celorepublikové srážky dosáhly 136 mm. Přestože někde srážkové úhrny byly opravdu extrémní (Jeseníčko až 517 mm, jižní Čechy až 340 mm), v západních Čechách spadlo „jen“ kolem 50 mm. Po tomto deštivém počasí a ochlazení některé porosty teprve začaly vzházet či „do- vzházet“. Výjimkou nejsou ani „dvouetapové porosty“, které jsou tvořeny v různém poměru rostlinami vzešlými v první vlně hned po setí a pak rostlinami vzešlými až po polo- vině září. Jsou to především pozemky, kde nebyla tak kvalitní příprava půdy, sečka neudržela hloubku anebo bylo více posklizňových zbytků na povrchu.

a měsíc. Jejich výskyt byly letos zaznamenány již v první polovině září. Teplé podzimní počasí jejich rozvoji mimořádně svědčilo. A samozřejmě systematické řešení hraboše, kteří se v některých oblastech opět šíří.

Použití růstových regulátorů je nezbytné přizpůsobit stavu porostu a správně termínovat. Vytáhlou a přerostlou řepku již nelze regulovat. S regulací začínáme u porostů se čtyřmi až pěti listy, zalezí i na jejich délce a bujnosti růstu. Chceme-li provést razantní zkrácení, pak je nejlepší metconazole nebo kombinace metconazole + mepiquat-chloride. Naopak pro šetrnější regulaci na nevyrovnané porosty se nejlépe hodí difenoconazole + paclobutrazol. Z našich několikaletých výsledků vychází, že regulační vliv chlormequat-chloride na řepku je minimální s nejnižším dopadem na optimální utváření habitu rostliny. Včas seté řepky byly letos poprvé regulovány již na přelomu srpna a září. Druhá regulace nastala většinou v polovině září. Regulátory aplikujeme do poloviny října, pak už vzhledem k poklesu teplot a zkracujícímu se dni je jejich použití neefektivní. Větší tendence k přerůstání mají porosty s hustotou nad 50 rostlin/m², vitální hybridy, po předplodinách zanechávajících více dusíku v půdě, či pokud byla na slámu aplikována kejda, močůvka nebo digestát.

Pozvánka na konferenci Emise z pěstování řepky dnes a v budoucnu

Klíčová témata

- emise z pěstování řepky v reakci na budoucnost biopaliv
- proč je to důležité
- jaké připravujeme nástroje pro monitorování a snižování
- vliv hnojení a volby hnojiv
- potenciální využití biocharu v zemědělství

ČECHY
Středa 23. 10. 2024
Pivovar ZICHOVEC

MORAVA
Čtvrtek 24. 10. 2024
Hotel Tři Věžičky
Střítěž u Jihlavy

15 PREOL

120 VÝROBY HNOJIV V LOVOVICÍCH

LOVOFERT